

3.1: Det økonomiske kredsløb

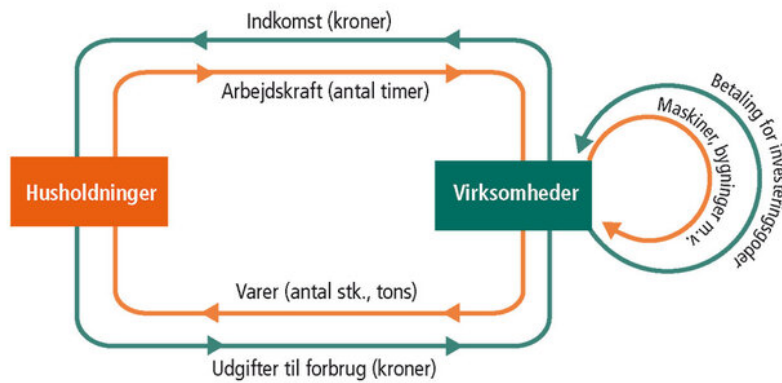
En økonomisk **model** er en forenklet fremstilling af den økonomiske virkelighed. Når man opstiller en model, medtager man de centrale sammenhænge, man er interesseret i, og udelader for overskuelighedens skyld alle mindre væsentlige sammenhænge. Der er altså tale om en balance mellem overskuelighed og nærhed til den økonomiske virkelighed.

En model kan have forskellige former, for eksempel kan der være tale om en matematisk ligning. Men i lærebøger til gymnasiet er den mest anvendte form *grafiske modeller*, og det er **det økonomiske kredsløb** et rigtig godt eksempel på.

I figur 3.1 har vi medtaget to af de helt centrale aktører i samfundsøkonomien: **husholdningerne** og **virksomhederne**. Pilene mellem de to aktører viser, at husholdningerne leverer arbejdskraft til virksomhederne, og det modtager de løn for. Lønnen anvender husholdningerne så til forbrug af varer og tjenester, som virksomhederne producerer. Desuden producerer nogle virksomheder maskiner, bygninger og transportmidler (*investeringsgoder*) til andre virksomheder, som disse så betaler for.

Faktisk er der tale om to forskellige økonomiske kredsløb i figur 3.1: **varekredsløbet** (eller *det reale kredsløb*) og **pengekredsløbet**. Du kan i figuren for det første konstatere, at de to kredsløb er modsatrettede – når der går varer eller arbejdskraft

eller maskiner mv. den ene vej, går der betalinger den modsatte vej. For det andet kan du se, at det, der er udgifter for den ene aktør, er indtægter for den anden. Lønindkomsterne for husholdningerne er således lønudgifter for virksomhederne.

Figur 3.1: Det simple økonomiske kredsløb

Det simple økonomiske kredsløb i figur 3.1 er måske lige simpelt nok, for hvor kommer det offentlige, bankernes og udlandets aktiviteter ind i billedet? Derfor har vi i figur 3.2 opstillet de fem vigtigste aktører i samfundsøkonomien og for hver af dem anført deres hovedopgaver. Relationerne (pilene) mellem dem gemmer vi til figur 3.3.

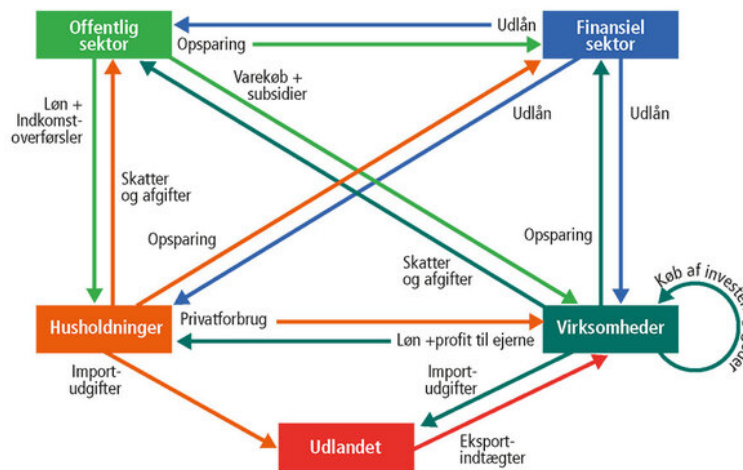

Figur 3.2: De fem aktører i det udvidede økonomiske kredsløb

kredsløb og deres vigtigste opgaver

Ud fra de opgaver, som de fem aktører – eller økonomiske sektorer – har i figur 3.2, kan vi nu gå videre til at sætte pile på modellen. I modellen af det udvidede økonomiske kredsløb i figur 3.3 har vi alene medtaget *pengekredsløbet* (ikke også varekredsløbet som i figur 3.1), for ellers bliver modellen for uoverskuelig. Af samme grund har vi kun medtaget de vigtigste pile.

Kort fortalt kan du i figur 3.3 se, at *husholdningerne* modtager indkomster fra virksomhederne og det offentlige til gengæld for den arbejdskraft, de stiller til rådighed. Noget af denne indkomst betales i skat, noget spares op, men det meste går til forbrugsudgifter, som således strømmer tilbage til *virksomhederne* og er med til at bestemme beskæftigelsen i samfundet. *Udlandet* efterspørger også varer og tjenester i virksomhederne. Til gengæld for disse modtager landet eksportindtægter, og modsat køber virksomhederne varer og tjenester i udlandet (import). *Den offentlige sektor* modtager skatteindtægter fra husholdninger og virksomheder og køber til gengæld varer og tjenester hos virksomhederne og giver desuden – foruden løn til offentligt ansatte – indkomstoverførsler (for eksempel pensioner) til husholdningerne. *Den finansielle sektor* modtager opsparring fra de andre indenlandske sektorer og kan låne ud til først og fremmest virksomhederne og til husholdningernes boligkøb.

Figur 3.3: Det udvidede økonomiske kredsløb Noter: Subsidier er tilskud fra staten til virksomhederne. Profit er virksomhedsejernes fortjeneste.

Det økonomiske kredsløb er centralt for forståelsen af *bevægelser i samfundsøkonomien*. Hvis der således sker ændringer i én af pengestrømmene (pilene) i systemet, sker der et flow rundt i systemet, så også en række andre pengestrømme forandres, inden kredsløbet igen er i balance. Et eksempel: Hvis staten vælger at nedsætte personskatterne, får husholdningerne flere penge til forbrug, og derfor øges produktionen i virksomhederne. Det giver højere beskæftigelse, øget import og måske øgede investeringer. Det offentlige udgifter til indkomstoverførsler falder, og skatteindtægterne til det offentlige fra husholdninger og virksomheder stiger (opvejer den indledende skattnedsættelse) osv.

Ved at indtegne ændringerne i kredsløbet kan du få et overordnet indtryk af sammenhænge i et lands økonomi. Og du kan lære at argumentere for, hvordan ændringer i kredsløbet påvirker de samfundsøkonomiske målsætninger, som vi behandlede i kapitel 2.

Man kan med et konkret billede sammenligne det økonomiske kredsløb med fem vandbassiner, som er forbundet med kanaler. Hvis vandstanden i ét af bassinerne hæves eller sænkes, eller hvis der hældes klor i vandet i et af bassinerne, så forplanter ændringen sig gradvis til de øvrige fire bassiner, indtil der igen er balance i systemet.

Generelt gælder det, at når det økonomiske kredsløb er i balance, så er summen af de pengestrømme (pile), der går *ind* til en sektor, lig med summen af de pengestrømme, som går *ud* fra sektoren. Hvis en sektor har underskud, udlignes dette nemlig med låntagning.

Det økonomiske kredsløb er i øvrigt grundlaget for det såkaldte *nationalregnskab*, som i regnskabsform viser flowet mellem de enkelte sektorer for et land. Tallene i [tabel 3.1](#) er hentet fra dette nationalregnskab for Danmark.

Tjek-på-lektien

Kommentar til indholdet? Skriv til redaktionen

2024